

Тому подальше вивчення цієї теми та удосконалення законодавства мають стати послідовним кроком для забезпечення більш ефективного використання інституту довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язання на практиці.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Directive 2002/47/EC of the European Parliament and of the Council of 6 June 2002 on financial collateral arrangements. URL: <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32002L0047>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких актів щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-20>
4. Буяджи Г. Фідучіарний заклад як вид забезпечення зобов'язань: поняття, особливості, доцільність. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 21-27.
5. Довірча власність: чи є у неї майбутнє в Україні? URL: <https://vkr.ua/publication/dovircha-vlasnist-chi-ie-u-neyi-maybutnie-v-ukrayini>
6. Довірча власність як новий спосіб забезпечення виконання зобов'язань. URL: <https://femida.ua/advice/dovircha-vlasnist-yak-noviyj-sposib/>

Ярошенко О.О.

студентка,

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПОВЕДІНКУ ТА ЇЇ ВИДИ

До успішних держав, як правило належать держави, які характеризуються високим рівнем розвитку правової системи. Адже успішність демократичних перетворень у цих суспільствах напряму залежить від того, наскільки їх населення підтримує і поважає право, володіє високим рівнем правосвідомості та правової культури. Саме правова культура та правосвідомість визначатимуть правомірність чи неправомірність правової поведінки суб'єктів права. Тому сьогодні в

теорії держави і права неабияке значення займає така категорія як «правова поведінка».

Серед дослідників правової поведінки можна назвати С.В. Бобровник, Н.М. Онищенко, В.В. Оксамитного, О.Ф. Скакун, Т.І. Тарахонича та ін.

При цьому правова поведінка виступає інструментальною складовою багатьох понять в теорії права, таких як правопорядок, реалізація права, правовідносини, правова свідомість, правова діяльність, залишаючись одночасно найважливішою складовою соціальної характеристики особистості, що виражається в законодавстві [4, с. 350].

Правова поведінка є необхідною передумовою громадянського становлення особистості, її гуманістичної спрямованості, моральної саморегуляції поведінки в системі «людина і право – людина і закон», що в подальшому надасть змогу для побудови дійсно демократичної України [3, с. 42].

Правову поведінку науковці визначають як соціально-значущу, усвідомлену поведінку індивідуальних чи колективних суб'єктів, що передбачена нормами права й породжує певні юридичні наслідки [1, с. 30]. Хоча М.М. Яценко пропонує розрізняти правова поведінка у вузькому розумінні як сукупність вчинків у вигляді дій чи бездіяльності, які мають соціальне значення, регламентуються нормами права і зумовлюють правові наслідки, а також у широкому трактуванні – як дії людей, які регулюються суспільними і правовими нормами, і за порушення яких настає відповідальність у вигляді негативних наслідків [7, с. 246].

Серед ознак правової поведінки можна виокремити такі:

1) регламентується правовими нормами. Межі поведінки, що зазначені в нормах, вказують на діапазон можливостей та чітко визначені випадки впливу на поведінку юридичними засобами;

2) має юридичні наслідки. Будь-яка правова поведінка, виконуючи роль юридичного факту у механізмі правового регулювання, впливає на виникнення, зміну або припинення правовідносин, у яких здійснюються права і обов'язки, реалізуються заходи відповідальності. Однією з найважливіших форм правових наслідків є реакція держави на результати правової поведінки у вигляді заохочення, стимулювання, охорони соціально корисних вчинків чи застосування заходів юридичної відповідальності за шкідливі дії. Держава виступає гарантом правової поведінки і суб'єктом, здатним від імені суспільства привести в дію

апарат примусу для притягнення до відповідальності за протиправну поведінку. Певні прояви правової поведінки можуть бути юридичними фактами, тобто такими життєвими обставинами, з якими норми права пов'язують виникнення, зміну чи припинення правових відносин. У цьому разі правова поведінка розглядається як підстава зміни стану правовідносин, як конкретні життєві обставини, виникнення яких залежить від волі людей і які описані в гіпотезах правових норм [5];

3) правова поведінка виражається у формі діяння суб'єкта, тобто його дії чи бездіяльності. Думки та емоції людини не можуть регулюватися правом. Намір, бажання вчинити юридичне діяння самі по собі наслідків не викликають: вони залишаються поза межами правового впливу;

4) поведінка має значення для суспільства, державою може оцінюватися як соціально корисна чи соціально шкідлива. Соціально корисний характер правової поведінки проявляється у здатності підтримувати конструктивні відносини у всіх сферах життя суспільства; вона сприяє нормальному процесу взаємодії між людьми. Соціально шкідлива поведінка гальмує розвиток їх позитивного потенціалу, викликає негативні економічні, соціально-політичні, морально-психологічні та інші наслідки [5].

Правова поведінка, на думку А. Гончарука, складається з суб'єкта, об'єкта, об'єктивної сторони та суб'єктивної сторони, а характер конкретної моделі правової поведінки буде залежати від оцінки поведінки в залежності від суспільних стандартів, відповідності правовим нормам, особливим умовам, що визначені у законодавстві, а також нормативно-правових установок самої особи, правових стимулів та мотивації [2, с. 4-5].

З урахуванням змісту вчинку правова поведінка поділяється на два види: правомірну і неправомірну (правопорушення).

Правомірна поведінка – це поведінка, яка відповідає приписам правових норм. Правомірна поведінка завжди залишатиметься найважливішою соціальною характеристикою особистості, оскільки одним із визначальних чинників, які визначають місце та статус особи в суспільстві, є її ставлення до права та правової дійсності в цілому. При цьому характер поведінки людини в контексті відповідних правовідносин оцінюється насамперед за допомогою її співставлення зі змістом правових норм, а якщо поведінка має місце поза правовідносинами або поза сферою правового регулювання, то їх оцінка вже здійснюватиметься за допомогою інших пануючих у суспільстві соціальних регуляторів, насамперед моральних норм та принципів [6, с. 63].

Протилежністю правомірної поведінки є поведінка неправомірною. Сьогодні під неправомірною поведінкою, зазвичай розуміють правопорушення – суспільно небезпечне чи шкідливе, винне протиправне діяння деліктоздатного суб'єкта, яке суперечить вимогам правових норм. Видами правопорушень є злочини та проступки.

Цікавою є позиція А. Гончарука, який вважає, що неправомірною поведінкою є складаним, комплексним та багатоетапним процесом, до якого залучено соціальні, правові, психологічні чинники та фактори, що містять негативний зміст, формуючи в свідомості індивіда відповідну модель поведінки [2, с. 5].

Таким чином, правова поведінка є соціальною поведінкою суб'єктів права, що передбачена у правових нормах та має на меті спричинити позитивні (правомірні) чи негативні (неправомірні) правові наслідки. Правомірність чи неправомірність правової поведінки суб'єктів права залежить від правових (об'єктивних та суб'єктивних) та соціальних факторів.

Список використаних джерел:

1. Волошенюк О.В. Удавана правова поведінка. *Форум права*. 2017. № 2. С. 30–35.
2. Гончарук А.П. Механізм правової поведінки (загальнотеоретичний аспект) : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2016. 15 с.
3. Захаркевич Т.С. Формування правової поведінки в контексті побудови в Україні правової держави. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 41–44.
4. Лещенко А.В. Семантичний аналіз правової поведінки. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 61. С. 349–357.
5. Молдован В.В. Правознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., переробл. та доповн. Київ : ЦУЛ, 2013. 182 с.
6. Свириденко Г.В. Правомірною поведінкою: теоретико-прикладні засади : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2017. 215 с.
7. Яценко М.М. Детермінанти правової поведінки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Юридичні науки*. 2014. № 807. С. 245–249.